

HÂCER-İ ESVED MÜBAREK BİR TAŞTIR

Elhamdülillâhi rabbi'l-âlemin.

es-Salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne Muhammedin ve âlihi ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn.

Emma bâ'd:

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe inne efdale'l-kitâbi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyû seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem. Ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin ve sâhibihâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

لَوْلَا مَا مَسَّ الْحَجَرَ مِنْ أَنْجَاسِ الْجَاهِلِيَّةِ مَا مَسَّهُ
ذُو عَاهَةٍ إِلَّا شَفِي وَمَا عَلَى الْأَرْضِ شَيْءٌ مِنَ الْجَنَّةِ
غَيْرُهُ

Lev lâ mâ messe'l-hacere min encâsi'l-câhiliyeti mâ messehû zûâhetin illâ şufiye ve mâ âle'l-ardi şey'ün mine'l-cenneti ğayruhû.

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşle-
rim!

Allahu Teâlâ hazretlerini selamı, rahmeti,
bereketi cümleminizin üzerine olsun.

Peygamber sallallahu aleyhi ve selem
hazretlerinin mübarek hadislerinden bir mik-
tarını okuyup izah edeceğiz. Hadîs-i şerîflerin
okunmasına ve izahına geçmeden önce evve-
len ve hâsseten *Peygamber sallallahu aleyhi*
ve selem hazretlerinin ruh-i pâki için; ve sâir
enbiyâ ve mürselînin ervâhı için; *Peygamber*
sallallahu aleyhi ve selem Efendimiz'in
ashâbının, etbâının ruhları için; hâsseten
sâdât ve meşâyih-i turuk u aliyyemizin ervâhı
için; eserin müellifi Gümüşhâneli [Ahmed
Ziyâüddin] Hocamız'ın ruhu için; eserin için-
deki hadîs-i şerîflerin bize kadar gelmesinde
emek sarf etmiş olan alimlerin ve râvilerin
cümlesinin ruhları için; uzaktan yakından
hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şu ibadetha-
neye teşrif etmiş olan siz kardeşlerimizin de
âhirete intikal eylemiş olan bütün sevdikleri-
nin ve yakınlarının ruhları için; biz yaşayan sağ
müslümanların da Cenâb-ı Mevlâ'nın rızasına
uygun ömür sürüp onun huzuruna sevdiği, razı

olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım.

Lev lâ mâ messe'l-hacere min encâsi'l-câhiliyeti mâ messehû zûâhetin illâ şufiye ve mâ âle'l-ardi şey'ün mine'l-cenneti ğayruhû.

Hadîs-i şerîf Hâcer-i Esved hakkında:

Hacer-i esved, renginden dolayı *esved* diye sıfatlanmış. Rengi koyu olduğu için *esved* denmiş, *hâcer* de taş demek: *Hâcer-i Esved*. Ama *Hâcer-i Es'ad* da diyenler var; en mesud, en said, en uğurlu, en bahtiyar taşlardan birisi!

a. Hacer-i Esved

Bu taşı İbrahim *aleyhisselam* tavafın başlangıcı olmasının nişanesi olmak üzere Beytullah'ın köşesine yerleştirmiş. Ondan sonra Beytullah'ı tavaf edecek olan hacılar, ibadet ehli umreciler, mu'temirler ona selam edip istilam edip ondan sonra oradan başlıyorlar ve yukarıdan baktığımız zaman saatin ibresinin dönüşünün tersi istikamette Beytullah'ın etrafında tavafa devam ediyorlar. O ibadetlerini, vazifelerini yapıyorlar ve her Hâcer-i Esved'in yanından geçerken de ona el kaldırıp *Bismillâhi*

Allahu ekber deyip istilam eyleyip ondan sonra tavafın şavtına devam ediyorlar.

Hâcer-i Esved tabii telaştan, gürültüden, sıkıntıdan, izdihamdan, kalabalıktan doğru düzgün görülememiştir. Gidenler tarafından bile belki pek dikkatli görülememiştir. Hâcer-i Esved; büyücek bir tepsi gibi, bir halka gibi olan gümüşten bir çerçeve, kalın bir çerçeve içindedir. O gümüş, yüzük gibi olan şeyin içeri içeriye doğru oyuktur. Taş iç kısımdadır, çıkıntıda değildir.

Hâcer-i Esved dikkatli bakıldığı zaman turuncu, sarı, kırmızı renkli bir damarlı, renkli zemin; yapıştırıcı, birleştirici malzemenin içinde on iki kadar parçadır. İbrahim *aleyhis-selam* oraya koyduğu zaman yekpare idi ama sonradan bu insanların edeplileri, edepsizleri [gelmişler].

Dünya üzerinde çok acayip insanlar vardır: Kimisi gelmiş Beytullah'a hücum etmiştir. Kanuni zamanında bedevilerden, cahillerden, o çöl Araplar'ından bir grup hücum etmişler. Daha önceleri de Beytullah'ın etrafında çok kavgalar gürültüler olmuştur. Çok hürmet edilmesi gereken bir yer. Beytullah, Allah'ın

ibadet yeri, Hz. Âdem *aleyhisselam*'ın çadırını kurup ibadet ettiği zamandan beri müstesna bir mahal. Ama o Hâcer-i Esved'i yerinden söküp de Necid'e kaçırmışlar. Neden sonra ellerinden alınmış. O esnada parçalar hâline gelmiş de o parçaları bir zemin içinde, on iki parça irili ufaklı taşlar şeklinde tutturmuşlar. Öyle görünür. Görebilse, başkaları baksa işin aslı böyledir. Yekpare bir kaldırım taşı tarzında değildir.

Kanuni Süleyman'ın türbesinin kapısı üstündeki pencerenin üst köşesine yerleştirilmiş bir siyah taş vardır. Rivayet edilir, bu taş parçalarından bir tanesi odur derler. Oradan getirilmiş buraya konulmuş. Bir tanesi de Sultannahmet'te bir cami var, meydan bittikten sonra aşağı doğru inilince -adını şu anda hatırlayamayacağım- o caminin de bir yerinde; "Bu da Hâcer-i Esved'in bir parçasıdır." dediler. Ben oraya gittiğim zaman gösterdiler. Burada da böyle iki parçası var. Demek ki parçalandığı için o devirde parçalarının bir kısmı da buraya getirilmiş.

Hâcer-i Esved mübarek bir taştır.

Hz. Ömer onu öpmüş de demiş ki;

“Resûlullah’ın öptüğünü görmeseydim [öpmezdim], sen bir taştan ibaretsin!”

Hz. Ali Efendimiz diyor ki;

“Yâ Ömer, öyle deme! Bu taş senin bildiğin taşlar gibi değil, bu taş fayda da verir zarar da verir. Bu taş hep önünden geçip de kendisine istilam edenlere, *Bismillahi Allahu ekber* deyip tavaf edenlere kıyamet gününde şehadet edecek! Bu önemli bir taştır, lalettayin bir taş değildir.”

Onun üzerine Hz. Ömer, Hz. Ali Efendimiz’in göğsüne vurmuş:

“Allah’ın verdiği ilim sana mübarek olsun.” demiş.

Ne güzel insanlar, halife olmuş muhterem insanlar! Hepsi büyük, abide gibi değerli insanlar ama karşı taraftan bir hak söz söyleyince ne güzel karşılıyor. Ötekisi de, “Bak o büyüktür, bir laf söyledi, ben de susuvereyim.” demiyor. Hakkı söylüyor. Çok edepler var.

Büyüklerin hayatlarını okumakta bize çok fayda var. Bak zaten bizim okuduğumuz da Resûlullah’ın hayatından sahnelerdir, sahne sahne!

Hadis ne demek?

Resûlullah Efendimiz'in ya sözüdür ya kavlidir ya takriridir.

Resûlullah'ın hayatından bize pencere açılıyor da biz oradan onun hayatının sahnelerine bakıyoruz, çok faydalıdır.

İnde zikri's-sâlihîn tenzili'r-rahmeh.
“Rahmet iner.”

Salih insanların, büyük kimselerin, büyük evliyâullahın, ashâb-ı kirâmın hayatını okuyun, ibretle, dikkatle okuyun. Her hareketlerinde çok ibretler var.

Mesela Hz. Ömer, birçok hadîs-i şerîflerden belli ki babayiğit, bahadır, boylu poslu bir kimse. Güçlü kuvvetli, pazısını kimse alt edecek durumda değil. Kılıcı kuvvetli, yumruğu, pazusu ağır, kuvvetli bir kimse. Ama birisi hanımını şikâyet etmek üzere Hz. Ömer'in evine gelmiş. O da kapıdan dışarıya çıkmış, diyor ki; “Onlar bizim yemeklerimizi pişirirler, ihtiyaçlarımızı görürler, onları hoş gör.” diyor, “Gücüm kuvvetim var, ben hanımı ezerim, döverim, vururum, kırarım.” demiyor. Çok ibretler

var; onların hayatlarını okursak hayatımızı nasıl geçirmemiz gerektiğine dair bilgiler alırız.

Bu mübarek taş hakkında neler söylesek az gelir; hakkında Peygamber Efendimiz şu hadîs-i şerîfi buyurmuş:

“Eğer cahiliyet devrinin necasetlerinden, pisliklerinden Hâcer-i Esved’in üstüne Hâcer-i Esved’e temas etmiş şeyler olmasaydı...”

Çünkü İslâm’dan evvel cahiliyet devri vardı.

“O devirde o taşın üstüne temas etmiş, yer etmiş, sürülmüş cahiliyet devri pisliklerinden, küfründen, yanlış itikatlarından, bozukluklarından bir şeyler olmayaydı; âmâlık, cüzzam hastalığı, abraş hastalığı gibi semavî âfet olarak bir derde giriftar olan bir dertli insan ona temas etseydi kim olursa olsun mutlaka şifa bulurdu!”

Cahiliye devrinin kötü fikirleri, kötü itikatları kirletti de o tesir olmuyor.

Cüzzam ne demek?

Tedavisi o zaman imkânsız bir hastalık. Şimdi de [tedavisini] yapıyorlar mı

yapmıyorlar mı, çok zor diyorlar. Ama cüzzamlıları bir yere ayırıyorlar.

Abraş hastalığı demek; *abras* veya *abraş*, derinin üstünde bölge bölge renk değişimleri oluyor, sonra onlar kansere, deri kanserine çeviriyormuş. Ben doktorlara sordum, amansız bir hastalık. Bilhassa o sıcak memlekette güneş ışıklarının deride yaptığı tahribattan dolayı olan amansız ve öldürücü bir hastalık!

Âmâlık, gözlerin görmemeye başlaması. Bitti, göz bir kere bozuldu mu bir daha düzelmez!

Bu hastalıklar bile ona temas ettiği zaman iyi olurdu ama o cahiliyet devri yok mu?! Ah o cahiliyet devrinin o kötü itikatları, kötü fikirleri, kötü âdetleri, o cahiliyet devri Araplar'ının [kötülükleri]... Onlar olmasaydı o Hâcer-i Esved'in üzerinde bu şifa olurdu.

“Cennetten yeryüzünde bundan başka hatıra numune yoktur!”

Cennetten inmiştir. Peygamber Efendimiz'in bir hadîs-i şerîfi var ki Peygamber Efendimiz; “Hacer-i Esved cennettendir.” buyurmuş. Mübarek bir taşdır.

İşte bunun hakkında Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri böyle buyurmuş. İmam Suyûtî hazretleri de *isnâduhû hasenün* buyuruyor; sahih isnadlı bir hadîs-i şerîftir. İbn Abbas'tan rivayet edilmiştir. Abdullah b. Amr b. Âs'tan da rivayet edilmiştir, diye anlatıyor.

Allahu Teâlâ hazretleri oraları ziyaret etmek nasip etsin. Hacer-i Esved'i öpmek, ona temas etmek nasip eylesin. “Yâ Rabbi! Evet hacca geldi, tavaf etti, beni selamladı, benim karşımdan geçti.” diye onun şهادetine mazhar olmayı cümlemize nasip eylesin.

Bir husus daha var:

b. İyi Niyet Sahibi Olmak

Hacer-i Esved'in başında çok çekişme oluyor. Tabii insanlar sevdikleri için herkes hücum ediyor, herkes hücum edince de izdihamdan dolayı bir itişme kakışma oluyor. İnsanlar itişmiyor ama hücum ettiği için insanların omuzları çatırdıyor. Şimdi ben bunu şahsen müslümanlara eza cefa olmasın diye uygun görmüyorum. Hele kadınlar oraya hiç girmeyip

uzaktan işaret de ederlerse; gitmiş, ellerini sürmüş gibi olurlar.

Fakat Abdullah b. Ömer *radiyallahu anh* hacda “Mutlaka öpeceğim.” demiş. Bir girmiş, burnu kanamış. Çıkmış, abdestini tazelemiş, tekrar gelmiş. Yine girmiş, yine burnu kanamış. Tekrar çıkmış, abdest almış, tekrar girmiş... Buradan da anlaşılıyor ki öyle yapana da herhalde pek bir ruhsat tarafı var. Demek âşık ve onun için önemli! Hz. Ömer’in oğlu, Resûlullah öyle yaptı diye o gayreti yapmak istiyor; ashâb-ı kirâmın fakihlerinden, o da öyle yapmış. Okudum, hayret ettim. Burnu tekrar tekrar kanamış da ille öpeceğim o mübarek taşı diye aşkından şevkinden tekrar tekrar gitmiş dışarıdan abdest almış. İçtihat farkı, kanaat farkı. O da öyle düşünmüş.

Allahu Teâlâ hazretleri iyi niyetle yapılan her harekete ecir verir. Kanaatler farklı olsa bile mühim olan iyi niyet!

“Efendim filanca arkadaş horul horul uyuyor.”

Belki Şimdi uyuyor da “Geceleyin kalkayım...” diye uyuyor. Şimdiki uykusu o zaman iyi bir Şey!

“Filanca arkadaş uyumuyor.”

“Eh işte uyku uyumayayım da tesbih çekelim sevap kazanayım...” diye uyumuyor; o da güzel. Allah hepsinin niyetine göre ola ki ecir sevap verir.

Ashâb-ı kirâmın olsun, ondan sonra gelen müslümanların olsun, yaptıkları hareketlerde iyi insansa hiç aleyhinde dili dedikoduya bulaŐtırmamak gerekiyor. İyi insansa onun kanaati odur. İçtihadı o tarzda tecelli etmiş, düşünmüş taŐınmıŐ, aklı onun daha uygun olduğu kanaatine varmış, onun için öyle yapmış diye hepsini hoş görmek gerekiyor.

“Efendim filanca sahabi ötekisinin üstüne hücum etmiş, harp etmişler, darp etmişler...”

Karışma sen! Onların zamanında olsaydın durumun daha zor olurdu. İlle bir tanesinin yanında olacaktın! İŞte ok Őükür, kaç asır sonra gelmiŐsin. Allah kanlarına senin elini bulaŐtırmamıŐ, dilini ne bulaŐtırırsın?.. Çok dikkat etmek gerekiyor!

Onun için bizim ulemamız kitaplarında yazmışlardır ki;

“Ashab-ı kirâmın arasındaki bazı münazaralar, çekişmeler içtihat farkındandır; yoksa birisini kötüleyip tepeleyip ötekisinin tarafını tutmak uygun değildir!”

İçtihadı o tarzdadır. İnsan düşünür taşınır, düşünürse bazı incelikleri de bulur. İyi niyetle düşünmeli. İnsan iyi niyetle düşünürse bazı kötü şeylerin iyi olduğunu anlar.

Bir misalle açıklayayım:

Bir zât İmâm-ı Âzam Efendimiz’i merak etmiş. Şöhretini duymuş, ona; “Kûfe’de bir fakih var, bir alim var ama emsalsiz bir alimdir.” demişler.

İmam-ı Âzâm: “En büyük imam!” Çok kıymetli bir alim!

Eşyasını satmış savmış, çıkını yanına almış, çarığını ayağına geçirmiş, Horasan’dan kalkmış Kûfe’ye...

Neden?

“Şu zât-ı muhteremi tanıyayım, bu zât-ı muhteremin hizmetine gireyim, onun yanında

hizmet ederken ömrüm geçsin, vefatım bunun yanında olsun. Vefat edince bu muhterem zât cenaze namazımı kıldırırsın da âhirete böyle bir ağzı dualı, makbul bir insanın kıldırıldığı namazla, duayla geçmiş olayım...” diye düşünmüş.

O niyetle Horasan’dan kalkmış İran’ı geçmiş.

Hicretten, Peygamber Efendimiz’in zamanından ne kadar sonra?

Bir buçuk asır, 150 yıl sonradır. Kûfe’ye gelmiş.

Kûfe neresi?

Kûfe, Bağdat’ın civarında bir kasaba, bir şehir. O zaman yeni kurulmuş. Yokken Araplar oraya bir kasaba kurmuşlar, tesis etmişler. Araplar yerleşmiş, bir şehir olmuş. O zamanki şehirler de bizimkiler gibi şimdiki uçsuz bucaksız değildir; etrafında suru vardır, beş on evden ibarettir. Tahminen bizim şimdiki köyler gibidir.

Kûfe’ye gelmiş, çarşısında bir dükkâna yanaşmış, bir adama sormuş:

“Burada bir İmâm-ı Âzam Ebû Hanife, Numan b. Sâbit derler, bir zât varmış. Şöhretini duydum, geldim. Bu nerededir, nasıl bulurum?” deyince adam demiş ki;

“Bak, tesadüfen karşıdan gelen adam işte, şu karşıdan geleni görüyor musun; o adam.”

Bir de bakmış ki muntazam bir cübbe, bembeyaz güzel bir sarık, tertemiz bir kılık kıyafet. Horasan’dan gelen; “Eyvah! Bu ehl-i dünya galiba, süslü temiz giyiniyor. Benim nazarımda, şöyle bir aba giyecekti sırtına, boynu bükük bir ihtiyar olacaktı, hırpanî kılıklı olacaktı. Dünyaya meyletmeyen bir insan olması gerekiyordu. Bu süslü, muntazam giyinmiş. Bu giyimine kuşamına dikkat eden bir insan; eyvah, hata mı ettik acaba?..” demiş.

Şöyle uzaktan takip ederken İmâm-ı Âzam hazretleri çarşıda yürümüş, bir manav dükkânının önüne gelmiş. Manav dükkânının önünde sekiz on tane üzüm küfesi varmış. Üzümlere bakmış. Bu da uzaktan ona bakıyor. İmâm-ı Âzam hazretleri üzümlerden bir almış, bir daha almış, bir daha almış. Her küfeden

beşer onar üzüm atıştırmış. Bu uzaktan ona demiş ki;

“Bu nasıl imam, bu nasıl fakih, bu nasıl takvâ ehli insan ki içeriye girinceye kadar üzümle karnını doyurdu. Çeşni, hadi bir baksa neyse; oradan oraya kaç tane aldı. Üzümle neredeyse karnını doyurdu. Bu benim tahmin ettiğim gibi bir insan değil demek. Öyle olsaydı harama, helale dikkat ederdi!”

O öyle düşünüp dururken kapıdan İmâm-ı Âzam hazretleri yine çıkmış, karşı sokağın içine girmiş. O da yürümüş, sokağa kadar gelmiş, nereye gidiyor diye bakmış. Bakmış: İmâm-ı Âzam orada köşede bir kadınla konuşuyor; senlibenli!

“Vay! Köşe başında da kadınlarla konuşuyor bu adam!” demiş. Bir de gülüşmüşler. “Bir de kadına güldü! Ben, en iyisi bu adamla hiç tanışmadan dosdoğru tekrar Horasan’a döneyim. Bu benim umduğum adam değil!” demiş.

Tam dönüp gideceği sırada İmâm Âzam hazretleri arkasından ona adıyla seslenmiş:

“Ey filanca, dur!” demiş. Yanına gitmiş.

Bir kere ismini nereden bildi diye bir afalamış. Daha hiçbir şey [konuşmadan] demiş ki; “O manav dükkânı benim dükkânım. O üzümler benim bağlarımın üzümü. Ben adamlarıma çok sıkı tembih ettim: ‘Aman koruk koparmayın, olmamış üzüm koparmayın! Ticarettime gölge düşürmeyin, haram katmayın, aman olgun üzüm olsun!’ dedim. Acaba dediklerimi yaptılar mı diye de üzümleri kontrol ettim. Kendi üzümümü o kadar çok yiyişim adamlarımı kontrol etmek içindi. Ticarettime haram karışmasın diyeydi.”

İş şimdi düzeldi mi?

Elbette düzeldi. İnsan kendi üzümünden yer, adamlarını da araştırır.

“O sokağın içinde konuştuğum kadın benim evli hanımım, kendi hanımım.”

Kendi hanımıyla insan konuşur.

“Ona; ‘Akşama hazırlık yap, uzak bir diyardan, Horasan’dan bize bir misafir gelecek, yemek hazırla.’ dedim.”

Adam tabii kıpkırmızı olmuş.

“Sonra, şu üstümdeki kıyafetlere gelince...”

Süslü, temiz kıyafet, kıymetli elbiseler, sarıklar...

“Resûlullah *sallallahu aleyhi ve selem* hazretleri buyurdu ki; ‘Allahu Teâlâ hazretleri verdiği nimetin eserini kulu üzerinde görmeyi sever.’”

Allah sana ne verdi?

İlim verdi. Konuş bakalım. Dinlesinler, ilminden istifade etsinler.

Sana ne verdi?

Para verdi. Dağıt bakalım, görelim parayı. Fakir misin zengin misin belli değil! Dağıt da şu fukarâ-yı müslimîn istifade etsin. Hayr u hasenât, nâmını yürütecek, sana sadaka-yı câriye olacak çeşme yaptı, köprü yaptı, han hamam yaptı. Zenginsen görelim, zenginliğin görülsün.

“Ben de zengim. Allah bana zenginlik verdi.” demiş.

İmâm-ı Âzam hazretleri zengindi, varlıklı insandı. Ticaretle iştigal ederdi. Talebelere kendisi para verirdi.

“Evladım sen nereye gidiyorsun?”

“İşe gidiyorum.”

“Ne kadar para alıyorsun?”

“Şu kadar.”

“Al sana benden daha fazla para, gel ilim öğren!”

Talebeye kendisi para verirdi, oturturdu ilim öğretirdi. Meclisinde nice kıymetli insanlar, o meşhur imamlar, arkasından yetişen kimselerin bir kısmı böyle yetişmiştir.

“Evladım sen kimsin?”

“Filancanın oğluyum, kuyumcunun yanında çalışıyorum.”

“Ne kadar alıyorsun?”

“Şu kadar.”

“Bırak onu, benim dersime gel. Ben sana daha fazla para veririm.” derdi, öyle yetiştirirdi. Bir mesele konuşulduğu zaman hepsine sorardı: “Şöyle bir mesele var, bu hususta

nedir?” Müzâkere ederlerdi, anlatırdı. İmam-ı Âzam hazretleri mantık, muhakeme bakımından emsalsiz bir insandı. Hukuk, hukuk bilgisi bakımından, zihninin müstakimliği bakımından emsalsiz bir insandı.

“Allah bana zenginlik verdi, işte bu zenginliğin eseri üzerimde görünsün diye yapıyorum. Ben zengin gibi giyineceğim ki fakara beni bilecek gelecek, isteyecek. Fakir gibi giyinirsem fakara bana acır, para vermeye kal-
kar.”

Ben Ankara’da bir kasabaya gittim. Bir kasaba değil de kenar mahalleye gittim. Eskiden Ankara’ya yakın bir köymüş. Namaz kıldık. “Biraz konuşun hocam.” dediler. Birkaç bildiğimiz âyetten, hadisten cemaate söyledik. Dışarıya çıktık. Cemaat; “Nasılsınız, iyi misiniz? Hoşgeldiniz. Burada ne arıyorsunuz, kimsiniz?..” diye soruyor. Biz de onlara sorduk. Bak-
tım bir adamcağızın yakası yamalı, elbisesi yamalı, üstü başı, ayağındaki mestî eski. Fukaracık, müslüman adam, camiye geliyor. Giyimi kuşamı da çok hırpanî. Cebimden çıkarttım bir miktar para vereyim, işte birkaç bin lira vereyim dedim. Adam;

“Olmaz, ben zenginim. Benim malım mülküm var, ticarethanem var, istemem, almam!..” dedi.

Peki, zenginsen zengin gibi giyin. Bak ben para vermeye kalktım sana; olmadı.

Biz Hicaz’da giyinip Harem-i Şerîf’e gidiyorduk. Fukara dosdoğru geliyordu yanımızda el açıyordu. Giyimimizden herhalde bizi bir şeye benzetiyor, zengin sanıyor. Dosdoğru yıldırım gibi bizim önümüze geliyor, bizden bir şey istiyor. Veyahut sabah namazından sonra oturuyorduk, yanımıza geliyor çöküyor. İşte kıyafetimizden herhalde, temiz giyinelim diye elbisemizi yıkıyoruz, bembeyaz gidiyoruz.

İmâm-ı Âzam hazretleri de demiş ki;

“Allah verdiği nimetin eserini kulu üzerinde görmek ister de ondan giyiniyorum!”

Bu niyet de düzeldi mi?

Bu da düzeldi.

“Sen içime bak.” demiş. Bakmış, içi mütevazı bir şey. Dış görünüş itibariyle adam onun yanına yanaşmayacaktı da memleketine geri dönecekti. Ama izah edince iş düzeldi.

Ameller niyetlere göredir. Bu sözü ashâb-ı kirâm arasındaki muamelelerden açtık:

“Efendim Hz. Âişe validemiz Hz. Ali Efendimiz’le şöyle olmuş. Efendim Aşere-i Mübeşşere’den filanca ile falanca, filanca ile şöyle şey yapmış...”

Sen hiç karışma! Aman! Bak böyle bir izah edilir, onlar beraat ederler, sen bu sefer dilini onların ismine uzattığın için ceza çekersin. İhtilaflarına karışma! Müslüman, ihtilafı örtücü olacak, ihtilafa parmağını takıp da cart diye yırtıcı olmayacak!

c. Köpek Beslemek

Bu hadîs-i şerîf köpeklerle ilgili. Peygamber *sallallahu aleyhi ve selem* hazretleri buyuruyor ki;

لَوْلَا أَنَّ الْكِلَابَ أُمَّةٌ مِنَ الْأُمَّمِ لَأَمَرْتُ بِقَتْلِهَا
فَاقْتُلُوا مِنْهَا كُلَّ أَسْوَدَ بَهِيمٍ وَمَا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ
يَرْتَبِطُونَ كَلْبًا إِلَّا نَقَصَ مِنْ عَمَلِهِمْ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ
إِلَّا كَلْبَ صَيْدٍ أَوْ كَلْبَ حَرْثٍ أَوْ كَلْبَ غَنَمٍ

Lev lâ enne'l-kilâbe ümmetün mine'l-ümemi le emertü bi-katlihâ faktulû minhâ külle esvede behîm ve mâ min ehl-i beytin yertabitûne kelben illâ nakasa min amelihim külle yevmin kîrâtün illâ kelbe saydin ev kelbe harsin ev kelbe ğanemin.

Lev lâ enne'l-kilâbe ümmetün mine'l-ümemi. “Eğer köpekler de canlı topluluklarından bir grup olmasaydı...”

Ümmet, “grup” demek.

Lev lâ enne'l-kilâbe ümmetün mine'l-ümemi le emertü bi-katlihâ. “Eğer köpekler de canlı topluluklarından bir grup olmasaydı hepsinin öldürülmesini emrederdim!”

Resûlallah *sallallahu aleyhi ve selem* hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'de *Raûf* ve *Rahîm* diye tavsif ediliyor; çok ref'etli, kalbi yumuşak, çok merhametli Resûlullah, burada öldürmeyi söylüyor. Bunu izah etmem gerekiyor çünkü insanın zihnine takılır.

Faktulû minhâ külle esvede behîm. “O köpeklerden siyah olup da siyahlığı çok kara olanları, o cinsleri öldürün!” *Ve mâ min ehl-i beytin yertabitûne kelben illâ nakasa min*

amelihim külle yevmin kîrâtün. “Hiçbir ev halkı yoktur ki evine köpek bağlar, köpek besler, evinde köpek bulundurur; yaptıkları hayırlı işlerden her gün bir kırat eksilir. Bir kırat miktarı noksanlaşır.”

Neden noksanlaşır?

O köpeği bağladı, besliyor diye! İstisnası var:

İllâ kelbe saydin ev kelbe harsin ev kelbe ğanemin. “Av köpeği müstesna, tarlayı bekleyen köpek müstesna, koyunu bekleyen köpek müstesna!”

Hizmet görüyor, iş yapıyor, onlar müstesna! Böyle olmayan bir köpek, sahibinin, ev sahibinin, ev halkının amelinden her gün bir kırat noksanlaştırır.

Önce kıratı izah edelim. Kırat ne demek?

“Hocam ben duydum ki tanıdığımın yüzüğündeki taş dokuz kıratmış.”

Bu kırat o kırat değil. O kırat, aşağı yukarı bir gramın beşte biri kadar bir miktardır.

Mesela “on kıratlık elmas taş” ne demek?

Aşağı yukarı iki gram filan demektir. O ayrı, kıymetli taş ölçüsü olan kırat ayrı.

Bir başka hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz'e "Ne kadardır?" diye sormuşlar, buyurmuş ki;

"Uhud Dağı kadar!"

Bir kırat, hadîs-i şerîfte geçen kırat o el-masçılıkta geçen kırat değildir.

Cebel-i Uhud nedir?

Medine bir güzel hurmalık ovalıktır. Düz bir yerdir. Bir tarafında kara taşlıklar vardır öbür tarafında başka şeyler vardır. Vadi iki taraftan devam eder. Ovası'nın şimal tarafında, şimal-i şarkîsinde yekpare koca bir dağ vardır. Ovanın ortasında yekpare durduğundan Uhud denmiş. *Ehad* kelimesi ile ilgili, tek. Uhud Dağı kocaman bir dağdır. Büyük Çamlıca, Küçük Çamlıca bir arada düşünülse biraz daha uzundur. Veyahut Kayış Dağı, Aydos Dağı ve arkası düşünülse; yekpare, büyük bir dağdır.

Her gün o ev ahalisinin amelinden bir kırat eksiliyor. Bu demektir ki: "Beslemeyin! Pek ihtiyaç yoksa köpek beslemeyin!"

Peki, acaba o zaman biyoloji ilmi çok mu gelişmişti? Zooloji ilmi çok mu gelişmişti? Araplar hayvanları çok mu iyi biliyorlardı? Acaba bu köpeğin anatomisini çok mu iyi incelemişlerdi? Köpeği kesmişler, biçmişler, mikroskopta incelemişlerdi de onun faydalarını zararlarını ansiklopedilerde okumuşlar, yazmışlar mıydı?!..

Hayır, hayır, hayır! Hiçbir şey yoktu. Ama Allah'ın resulü, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri “Köpek beslemeyin!” diyor. Aradan yıllar, yüz yıllar geçiyor; bir zaman geliyor, sonunda ilim anlıyor ki köpek tehlikeli bir mahlûk!

Köpeğin salyasında bir kere kuduz hastalığı var ki insanı öldürür. Kuduz; öldürücü bir hastalık, çok tehlikeli bir hastalıktır. Sonra yine köpekte bir hastalık var ki o insana geçerse insanda parazit, vücut paraziti dediğimiz, vücuda girip de yaşayan kurtlar meydana geliyor. Onlar da insanın adalelerine yerleşiyor, felç yapıyor. Köpekte böyle olduğu gibi ona benzer şeyler hınzırda da var. Mesela, birisi hınzırın etini yese o etin arasından o kurtcuğun yumurtası mideye giriyor. Midede

yumurtanın kabuğu çatlıyor, dışarıya kurt çıkıyor, vücuda dağılıyor, felç yapıyor, beyne gidiyor, daha başka âzâlara gidiyor...

Onun için bizim dinimiz herkese karşı ölçülü, ilmî esaslara uygun hüküm koymuştur. Ne kadar güzel söylemiş, ne kadar isabetle söylemiş, ne kadar yerli yerinde söylemiş, ne kadar ilmî, ne kadar mantığa, ilme, irfana, yirminci yüzyıla uygun şey söylemiş!.. On dört asır önce söylemiş!

Şimdi insan; “Köpek eti tehlikelidir, köpek beslemek tehlikelidir, kuduz yapar.” diyebilir. “Domuz eti içinde şu hastalıklar var.” diye doktorlar diyorlar. Biz müslümanlar yemiyoruz da Almanlar yiyorlar.

Ama ben geçenlerde Almanya’ya gitmiştim. Arkadaş bir gazete gösterdi, gazetede bir sütun, üç beş sütun, bir kocaman başlık, yazı: domuz eti aleyhinde! “Almanlar günlerdir, bir haftadan beri televizyonda domuz eti aleyhinde neşriyat yapıyor.” dedi. Yiyorlar ama doktorları; “Ey ahâli, yemeyin, zararlı!” diyormuş. “Bir haftadır devam etti.” dedi. Domuz etinin zararları üstünde konuşuyor Almanlar, biz müslümanlar değil. Biz müslümanlar

Almanya'ya gidip de Alman televizyonunda onlara konuşuyor değiliz. Almanlar laboratu-arda eti inceliyorlar, o etin hasselerini anlıyorlar. Hayvanı inceliyorlar, hayvanın hasselerini, özelliklerini anlıyorlar. Ondan dolayı "Bu eti yemeyin!" diyorlar.

Bizim dinimiz ne zaman söylemiş?

Bunu yirminci yüzyılda söylemiş. Bin dört yüz yıl önce! İşte o zaman Fransa'daki o operatör profesör var ya Maurice Bucaille, Kur'an'ı incelemiş de müslüman olmuş, onun dediği doğru. O diyor ki; "Biz ilim adamları Kur'an'ı bin dört yüz sene geriden takip ediyoruz. Kur'an önde!" diyor.

Neden önde?

Çünkü bizden bin dört yüz yıl önce, evvel-den söylemiş. İlim bulduktan sonra söylemek hüner değil. Bin dört yüz yıl önce söylemiş. İlim bin dört yüz yıl sonra yürümüş, yürümüş, yürümüş, ilerlemiş; ilim, fen, teknik, teknoloji, elektronik cihazlar çıkmış, mikroskoplar çıkmış, tıp ilmi gelişmiş, teşrih ilmi gelişmiş de tam bin dört yüz sene sonra söylüyoruz. İlim söyledikten sonra söylemek hüner değil!

Ama bir de başka acayip tezatlı şeye işaret edeyim ki ilim söyledikten sonra aksini yapmaya ne dersiniz?!..

İlim söyledikten sonra ilme tâbi olmak gerekiyor.

İlim; “Köpek tehlikelidir, domuz eti zararlıdır, muzırdır.” dedikten sonra Türkiye’de domuz eti yedirmeye çalışmak ne demek, o ne oluyor?

Taassubun taassubunun taassubunun taassubu olur!

Biz elhamdülillah ilme, fenne tâbiyiz. İlim ve fen bizim dinimizin bize emrettiği şeydir. İlim Çin’de bile olsa gidip alırız. Her müslüman ilim öğrenmekle emrolunmuştur.

Peygamber Efendimiz’in zamanında Araplar’da okuma yazma bilen yoktu. Koca Mekke-i Mükerreme’de okuma bilen on yedi taneydi; alim demiyorum. Okumasını bilen on yedi kişiydi. Resûlullah geldi, Bedir harbinin esir alınan müşriklerine; “Sen burada on kişiye okuma yazmayı öğret, serbestsin!” dedi. Şu ilim aşkına bak! Kendi zevcelerine, Âişe-i Sıddîka validemize Kur’ân-ı Kerîm’i öğretti.

Kadınlar da erkekler de ilme sımsıkı sarıldılar, ilmi ilerlettiler. İslâm geldikten sonra ilme çok büyük saygı var.

Bizim ilme saygımız sonsuzdur. İnceleyeceksin, arayacaksın, hakkı bulacaksın, hakka tâbi olacaksın. Baş üstüne! Bizim dinimiz ilme açıktır, ilmi teşvik etmiştir, ilimle müttefiktir. İlme de yüzde yüz uygundur. Hatta ilimden ileridir de ilim bin dört yüz seneden sonra yavaş yavaş anlıyor İslâm'ın hak, doğru olduğunu, hem de kâfir iken, hristiyan iken anlıyor da müslüman oluyor. Bizim ilimle durumumuz böyle!

Ya bunların durumu ne?! Herkes Mersin'e giderken bu tersine gidenlerin durumu ne? Avrupa domuz etini yememeye çalışırken bize domuz eti aşkını aşılamaaya çalışanlara ne dersiniz?..

Taassubun taassubun taassubu! Allah ıslah etsin. Dua edelim, Allah akıl fikir versin.

لَوْلَا أَنَّ الْكِلَابَ أُمَّةٌ مِنَ الْأُمَّمِ لَأَمَرْتُ بِقَتْلِ كُلِّ
أَسْوَدَ بِهِمٍ فَاقْتُلُوا الْمَعِينَةَ مِنَ الْكِلَابِ فَإِنَّهَا
الْمَلْعُونَةُ مِنَ الْجِنِّ

*Lev lâ enne'l-kilâbe ümmetün mine'l-
ümemi le emertü bi-katli külli esvede behîmin
faktülü'l-maînete mine'l-kilâbi fe-innehe'l-
mel'ûnetü mine'l-cinni.*

“Eğer köpekler canlı gruplarından bir grup olmasaydı öldürölmelerini emrederdim ama etmiyorum! Sadece şu durumda olanları öldürün: Kara, simsiyah olan ve gözlerinin üstünde kara, ikinci bir göz varmış gibi siyah lekesi bulunanları öldürün! Çünkü onlar melundur ve cinlerin melunlarındanır.” diye rivayet edilmiş.

Biz köpek beslemeyi pek sevmeyiz. Ama bak ne güzel, dinimiz yine mantikî. Peygamber Efendimiz ne güzel istisna etmiş: “Eğer av köpeğiye beslenebilir. Eğer tarlayı bekleyen köpeğe beslenebilir. Eğer koyuna bakan, koruyan, kurttan koruyan köpeğe beslenebilir.” diyor. Ne kadar mantikî hüküm koyuyor,

kötülüğünü beyan ediyor ama istisnasını da söylüyor.

Avrupa'da böyle değil; ben Almanya'ya gittim, her şeyi muntazam, sokakları, cadde-leri tertemiz, yeşillik, intizamlı, tıkır tıkır, sa-atinde, güzel ama köpeklerden nefret geldi! O kadar köpek; küçük, büyük, kocaman, eşek gibi kocamanı, kedi gibi küçüğü. [Yediğini] bir kendisi ısırıyor, bir ona ısırtıyor. “Hans, gel.” diyor otobüse biniyor, “Şu tarafta dur. Otur bakalım.” diyor, oturuyor, “Kalk.” Diyor, kalkıyor.

Hatta bir arkadaş; “Hocam bunlar çocuk beslemekten hoşlanmıyorlar.” dedi; çocuğun derdi var, yetişmesi zor. “Çocuk beslemek yerine bir köpek ediniyorlar, sevgilerini ona tahsis ediyorlar, vakitlerini böyle geçiriyorlar, iş-leri böyle rahat!” dedi.

Köpeğini alıyor ikindi vakti, dosdoğru büyük parklara gezdirmeye götürüyor. Lokantası var, köpek lokantası! Lokantaya götürüyor, ik-ram ediyor. Köpeği salıveriyor; “Hadi oğlum, oyna.” diyor, köpek parkta bir oraya koşuyor, bir oraya koşuyor. Hani bir çocuk evden çıkıp da parka gitti mi neşelenir. Başka bir köpeğin

yanına gidiyor ama terbiyeli, çok güzel terbiye etmişler. Köpeklerde ısırma, saldırma yok. Sözdinliyor. Almanca'yı öğretmişler, "Gel." dediği zaman geliyor, "Git." dediği zaman gidiyor. Böyle bir şey hâline gelmiş, evlerinin vazgeçilmez bir parçası hâline gelmiş. Çok büyük bir tutkunluk var. Bizde pek öyle değildir.

d. Her işte Adaletle Hüküm vermek

لِيَأْتِينَ عَلَى الْقَاضِي الْعَدْلَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَاعَةً
يَتَمَنَّى أَنَّهُ لَمْ يَقْضِ بَيْنَ اثْنَيْنِ فِي تَمْرَةٍ

Le ye'tiyenne âle'l-kâdi'l-adli yevme'l-kıyâmeti sâatün yetemennâ ennehû lem yakdi beyne's-neyni fî temretin.

Hâkimlik mesleğiyle ilgili bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz söylemiş, Hz. Âişe validemiz bize naklediyor. O duymuş, duyduğu şeyi bize naklediyor:

“Muhakkak ve muhakkak gelecek, mutlaka gelecek!”

Nûn-u te'kîd-i sakîle ile söylüyor.

Kime gelecek?

“Adaletli kadıya gelecek.” Ama *âle’l-kâdî el-adl* diyor, *âle’l-kâdî el-âdil* demiyor! Bu Arapça bilenlerin anladıkları bir inceliktir ki *kâdî el-âdil* dese “adaletli kadı” demek olur, ama *kâdî el-adl* deyince o zaman “serâpâ, baştan aşağıya adalet” demek, çok adaletli demektir, baştan aşağıya adalet kesilmiş. Adalet duygusu iliklerine işlemiş.

Rüşvet ne, haksızlık ne?!..

Babası gelse dinlemez. Hakkı söyler, hakkı savunur.

İşte serâpâ adalet kesilmiş bir kadıya bile gelecek, ne zaman?

“Kıyamet gününde!”

Ne gelecek?

Le ye’tiyenne âle’l-kâdî’l-adli yevme’l-kıyâmeti sâatün yetemennâ ennehû lem yakdi beyne’s-neyni fî temretin. “Bir zaman gelecek. Öyle bir zaman gelecek ki kıyamet gününde serâpâ adalet kesilmiş olan bir hâkime, bir kadıya bir hurma meselesinden bile, bir hurma ihtilafından dolayı bile iki kişi arasında ‘Keşke hükmetmeseydim!’ diye temenni edeceği bir saat gelecek!”

Ne demek bu?

Adaletli, serâpâ adalet kesilmiş olan bir kadıya kıyamet gününde mutlaka ve mutlaka öyle bir saat gelecek ki o saatte o temenni edecek: “Keşke iki kimse arasında, değil büyük meseleler, küçük hurma hususundaki ihtilafı halletmek için bile keşke hükmetmeseydim!” diyecek.

Bu ne demek?

Kadınların işi çok müşkül, demek!

“Ben kadı değilim.”

Hayır! Bu hadîs-i şerîften bize de pay çıkar.

Bir, şu bakımdan pay çıkar. Biz de zaman zaman hükmederiz. İki oğlumuz, kızımız arasında hükmederiz. İki komşu arasında hükmederiz. Meseleleri çözmek için fikirler ileri süreriz. Biz de kendi kendimize kadılık taslarız. Biz de bir şeyler yaparız. Oradan bizi ilgilendiriyor. Bu bir! Adaletli olacaksın. Serâpâ adaletli olacaksın, yine de tir tir titreyeceksin.

İkincisi, adaletin ne kadar önemli ve kıymetli olduğu çıkıyor. Bu hadîs-i şerîften

İslâm'da adaletin ne kadar önemli olduğu çıkıyor. Değil öyle rüşvet almak, iki tarafa da bakıp da hangisinden daha çok menfaat gelecek diye düşünmek veyahut; “Bu benim tarafımdan, o karşı taraftan, bu benim grubumdan, öteki karşı gruptan...” demek, adalet ettiği zaman bile yine tehlike var. Çok dikkat etmesi gerekiyor!

“O zaman hocam bırakalım hâkimliği, çok tehlikeli, hiç yapmayalım!”

Öyle şey yok, o da yok! Eğer gelip de sana birileri; “Sen hâkimlik yapacaksın!” dedi mi Allah'a sığınıp yapacaksın. Vazifeden kaçmak da olmaz. Sen kaçarsan, ötekisi kaçarsa o vazifeler de ihmal olur. Buradan çıkacak ders şudur ki çok adalet edeceksin. Çok adaletli kadının bile başı çok derde girecek. Çok dikkat etmek lazım, demek!

İslâm'da adalet çok muhteremdir. Adaleti saptırmamak için herkese de çokça hizmet düşer.

Mesela nasıl düşer?

Sen de rüşvet vermeyeceksin, hâkimlerin ahlâkını bozmayacaksın, adalete sen de razı olacaksın!

Velev alâ enfüsiküm evi'l-vâlideyni ve'l-akrabîn. “Hüküm, hak hüküm tecelli ettiği zaman senin de aleyhine olsa, ananın babanın da, yakınlarının da aleyhine olsa adaleti tercih edeceksin! Doğru söyleyeceksin!”

İcabında; “Evet, bu böyle oldu maalesef, istemezdim ama böyle oldu.” diyeceksin. Mesela; “Bu benim babamdır.” diye onun lehine yalancı şahitlik yapmayacaksın. Adalet çok önemli!

el-Adlü esâsü'l-mülk. “Adalet egemenliğin temelidir.”

Ne demek bu laf, kısacası nedir?

İnsanlar idare ediliyorlar ya, idare mekanizması var. Grup halinde olunca idare edilmesi gerekiyor. Şehirler, memleketler teşekkül etmiş, devletler teşekkül etmiş. Bir idare mekanizması da var. Bu idare ve bu hâkimiyet, bu idareyi yapmak ancak adaletle olur, demek. Başarılı idareler adalet temeli üzerinde yükselir.

Adalet olmadı mı, temel olmayan bina ne olursa öyle olur. Adalet olmadı mı devletler yıkılır. Bizim büyüklerimiz onu kısaca herkesin anlayacağı gibi şöyle anlatmış: “Biri yer, biri bakar, kıyamet ondan kopar!” demiş. Adaletsiz ya! İşte o zaman kıyamet kopar. Hem bizim bildiğimiz mânada kıyamet öyle kopacak, bu dünyanın sonu öyle gelecek, hem de insanlar arasında kavgalar, gürültüler çıkar da küçük kıyametler kopar, binlerce kıyamet kopar; her ü merç olur, cemiyet kaynaşmaya başlar, demektir. Adalete çok dikkat etmemiz gerekiyor. Adalete çok yardımcı olmamız gerekiyor. Hak bir şahitlikten kaçmamamız gerekiyor. Biri haksızlık yaptığı zaman o haksızı himaye etmememiz gerekiyor.

Bu hususta bir misal vereyim:

Bir adam Yugoslavya’dan İsviçre’ye gitmiş. İsviçre’ye yerleşmiş bir akrabasına misafir olmuş. O da demiş ki; “Hadi bugün gel, tatildir, dağlara çıkalım.” Dağlara çıkmışlar. Arabayı bir kenara parketmişler, gezinmişler. Çayırılık kısım da varmış tepelik kısım da varmış, dere kısmı da varmış kenarda meyve ağaçları da varmış. Meyve ağaçlarından güzel

güzel elmaların sarktığını görünce uzanmış bir elmayı koparmış. İsviçre'ye Yugoslavya'dan gelen misafir bir elma koparmış, iştahla yemiş.

Akşam eve dönmüşler. Kapı çalınmış, tak tak tak!

“Burada Yugoslavya'dan gelen filanca isimli birisi var mı?”

“Var.”

“Beş yüz İsviçre frangı, şu kadar para cezası!”

Neden?

“Sen dağ başındaki filanca mevkide sana ait olmayan bir başka ağaçtan meyve koparttın, elma koparttın, yedin. Onun için bu kadar ceza!”

Adam utanmış, sıkılmış, çıkarmış o cezayı polise ödemiş. Polis gitmiş.

Sonra otururlarken kendi aralarında; “Allah Allah, bu polis bunu nereden öğrendi? Nereden öğrendi? Kimse yoktu, dağbaşı, ıssız bir yerdı, bir sen vardın, bir ben vardım...”

Ev sahibi demiş ki;

“Benim olmam yetmiyor mu, benim var olmam kâfi değil mi?”

Ev sahibi ihbar etmiş: “Benim misafir elma çaldı, elma kopardı.” diye o ihbar etmiş.

Bize göre bu kalleşliktir. Öyle deriz: “Vay, ev sahibi [ifşa eder] mi?..” Tabi daha güzeli, deseydi ki; “Koparma, yasaktır, günah olur!” Biz öyle derdik. Bizim eski Osmanlı terbiyesi; “Sakın ha koparma, günahdır, sana ait olmayan bir şeye nasıl elini sürersin?..” derdik ve biz de söylerdik. İslâmî terbiye onu gerektirir. Şimdi söylersen kalleş; “Canım olur mu, evine misafir girmişim, söylüyor.” Ama bak işte öyle yaptıkları için cemiyetlerinde bir intizam var, haksızlık olmuyor. Suçlu insanı himaye etmiyorlar. Önemli bir şeydir, bilmiyorum anlatabildim mi?

e. Ahir Zamanda Dünya Sevgisi Artacak

Allahu Teâlâ hazretleri cümlemizi her hususta adil kimseler eylesin.

لِيَأْتِينَ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ قُلُوبُهُمْ قُلُوبُ الْعَجَمِ قِيلَ:
وَمَا قُلُوبُ الْعَجَمِ؟ قَالَ: حُبُّ الدُّنْيَا سُنَّتُهُمْ سُنَّةُ
الأَعْرَابِ مَا أَتَاهُمْ مِنْ رِزْقٍ جَعَلُوهُ فِي الْحَيَوَانِ
يَرُونَ الْجِهَادَ ضَرَرًا وَالزَّكَاةَ مَغْرَمًا

Le ye'tiyenne âle'n-nâsi zamânün kulûbühüm kulûbü'l-acemi kîle ve mâ kulûbü'l-acemi kîle hubbu'd-dünyâ sünnetühüm sünnetü'l-a'râbi mâ etâhüm min rızkin cealûhü fi'l-hayevâni yerevne'l-cihâda dararen ve'z-zekâte mağramâ.

Bu hadîs-i şerîf dünyanın bozulma zamanına, âhir zamana ait bize bilgi kazandıran, bize malumat veren bir hadîs-i şerîftir. Abdullah b. Amr b. Âs rivayet eylemiş, Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve selem* buyuruyor ki;

Le ye'tiyenne âle'n-nâsi zamânün kulûbühüm kulûbü'l-acemi kîle ve mâ

kulûbü'l-acemi. “Mutlaka ve mutlaka olacak, gelecek, şu insanların üzerine bir zaman mutlaka ve mutlaka gelecek ki o zamanda insanların kalpleri yabancı kalbi olacak, yabancı insan kalbi olacak!”

Peygamber Efendimiz bunu kime hitaben söylüyor?

Ashabına, mü'minlere karşı söylüyor. İman etmiş kimselere, Allah'a mûtî insanlara söylüyor.

O zaman Acem dediği kimler?

Mü'minlerin dışındaki yabancılar.

Le ye'tiyenne âle'n-nâsi zamânün kulûbühüm kulûbü'l-acemi kîle ve mâ kulûbü'l-acemi. “Öyle bir zaman mutlaka gelecek ki insanlara, kalpleri yabancı insan kalpleri gibi olacak!”

Ashâb-ı kirâm yabancı insan kalpleri nasıl olur diye merak etmiş ve sormuşlar, demişler ki;

Kîle ve mâ kulûbü'l-acemi. “Yâ Resûlallah, ‘yabancı kalpleri’ ne demek oluyor?”

İranlı demek değil. Onlar Arap'ın dışında-
kilere Acem derler, yabancı mânasına.

Bu kalpler nasıl olur?

Diyor ki;

Kâle hubbu'd-dünyâ sünnetühüm. “Dün-
yayı sevmek onların itiyatlarıdır, yollarıdır,
tutturdukları yoldur.”

“Bu dünya sevilmez mi hocam?..”

Dağları var, Boğaziçi var, çamları var,
Çamlıca'sı var, denizi plajı var, meyveleri seb-
zeleri var, parası pulu, binaları, güzel yerleri...

Bu dünyadan maksat, dünyalıkları sev-
mektir. Bu dünyada kalacak olan şeylere insa-
nın gönül bağlayıp da âhireti unutmasıdır. Yu-
nus'un;

Nice bir besleyesin bu kadd ile kâmeti

Düşün dünya zevkine unuttun kıyâmeti

dediği gibi, insan bu dünyanın zevkine düşer,
zevk ü sefâsına düşer de âhireti unutursa he-
sabı kitabı unutursa bir gün gelip de Allahu
Teâlâ hazretlerinin huzurunda kendisine bir
bir yaptıklarının sorulacağını unutursa işte o
zaman o dünyaya, dünyalığa dalmış olur.

Yeme içmeye dalmış, keyfe, zevke sefaya dalmış olur. İşte makbul olmayan budur.

Yoksa insanın bir manzarayı görüp de; “Oh, mâşaallah, ne güzel yaratmış Allah! Mâşaallah ne güzel havası var, şu manzaranın güzelliğine bak, şu Boğaz’ın letafetine bak, şu çiçeğin kokusunun hoşluğuna bak...” der. Sahibini bilirse makbul bile olur: “Ne güzel yaratmış Mevla, Allah Allah, *Tebârekallâhu ah-senü’l-hâlıkîn*. Şu yaratanın şu kudretine bak!” dersene ne güzel olur.

Bir köylü dayı bir sarı, yeşil çiçeği alır bakar bakar da gözleri şıpır şıpır yaşarır. O bir profesörden daha üstün! O çiçeğe bakıyor da onun Hâlık’ını düşünüyor, ona hasretinden, ona sevgisinden, ona hayranlığından gözlerinden yaşlar boşanıyor!

Az bir duygu mu?

Gayet kıymetli bir duygudur!

İşte dünyayı sevecekler, âhireti unutacaklar, hesabı kitabı unutacaklar, bu dünyanın zevkine sefasına dalacaklar. Mesuliyet yok, ölçü yok, adalet yok; paldır küldür bir yaşayış!

Bu yol, bu gidiş kimlerin yoludur?

Sünnetü'l-a'râbi. “Bedevilerin yoludur.”

Mektep medrese görmemiş, medeniyet görmemiş dağlıların, çöllülerin yoludur. İlimden irfandan uzak kalmış insanların yoludur.

İslâm'da bedevîlik makbul değil!

Bedevîlik niye makbul değil?

İlim irfan yok diye makbul değil!

Hadîs-i şerîfte geçiyor ki;

“Köyde yaşayan insan şehirde yaşayan insana nispetle cennete beş yüz sene geriden girecek!”

“Köy daha iyi değil mi? Sakin, günah yok. Eğlence yok, bar yok, pavyon yok...”

O tarafı değil, ilim irfan şehirde! Hoca var, profesör var, kitap var, kütüphane var, soracağın şey var, mektep medrese var... İlim irfan insanı Allah'a iyi kulluk etmeye yönelten vasıta. Onlar orada çok, öbür tarafta yok! İnsan kaş yapayım derken cahillikle göz çıkartır. Onun için hadîs-i şerîfte öyle geçmiş.

Peygamber Efendimiz'in yanına gelmemiş, dağda bayırda kalmış, sadece deve

gütmekle vaktini geçirmiş, bir şeyden haberi olmayan insanlarda iyi duygular gelişir mi?

Gelişmez. Onun için onlara “bedevi âdeti” diyor. Şehre gelip de medenîleşince İslâm’ı öğrenince kıymetli!

Peygamber Efendimiz’in zamanında bedevilerden üç tane geldi; “Hastayız yâ Resûlallah” dediler. Peygamber Efendimiz de; “Gidin, filanca yerde beytü’l-malin develeri var. Sütlerini için, iyi olun!” [buyurdu]. Oraya gittiler. Bedevi adam; yetişmemiş, ham. Orada deve bekçilerini öldürdüler, develeri çaldılar gittiler.

Sana iyilik yapmak istendi, anlasana! Oraya gönderilmen develerin o sütlerinden içeceksin, istifade edeceksin diye lütuftu. Tabii Resûlullah Efendimiz de yakalattı, cezalandırdı. Cahillik.

“Cahillerin âdetidir!” demek. Dünyaya meyletmek; ilim, irfan, İslâm bilmeyen cahillerin âdetidir!

Ârifler ne yapar?

Ârifler ebedî hayatı gözler! Bu dünya altmış sene, yetmiş sene, seksen sene. Ârif isen

ebedî, sonsuz, milyonlar sene sürecek olan hayatı imar etmeye bak. Burası bir imtihan dünyası, burası bir tarla; burada ekeceksin, orada biçeceksin!

Allahu Teâlâ hazretleri;

Ve'l-tenzur nefsün mâ kaddemet li-ğadd.

“İnsanlar yarına buradan ne gönderdiklerine baksınlar.” diyor. Kişi baksın, yarına ne gönderiyor.

Sen bugün yarına ne gönderdin?

“Bilmem, nereden gönderilir, nasıl gönderilir, ne gönderecektim hocam?..”

Âhirete sevap gönderilir, hayır gönderilir, takvâ, ihlâs, salih amel gönderilir, insanların hayır duası alınır da o gönderilir.

Bugün sabahtan beri onlardan ne yaptın?

Kimin gönlünü yaptın, kime ne hayır işledin, hasta mı ziyaret ettin, fakire sadaka mı verdin, iki dargının arasını mı barıştırdın, karı kocayı birbirleriyle iyi geçime mi sevk ettin, ne yaptın, ne hayırlı iş yaptın, insanlara faydalı ne iş yaptın?..

İşte bunlar âhirete gider.

Ve'l-tenzur nefsün mâ kaddemet li-ğadd.

“Yarına şimdiden ne gönderdiğine baksın!”

Burası öyle bir yer, bir fırsat! Yoksa burası oturup da yan gelip yatılacak yer değil. Burası çalışma yeri. Nasıl mektepte çocuklar sene içinde çalışıyorlar da tatilde zevkli vakit geçiriyorlar, gezip tozuyorlarsa burası çalışma yeri, âhiret safa yeri! Burada çalışacaksın. Eğer burada zevke sefaya dalarsan imtihanları kazanamazsın.

Çocuk futbola alıştı, sinemaya alıştı, gezmeye, kumara, eğlenceye alıştı; dersin başına oturamıyor, çalışmıyor. Zevkte!

Ne oldu?

Sınıfı geçemez. Hayatta başarı sağlayamaz.

Filanca dükkân sahibi dükkânı ihmal etti; gitmiyor, çalışmıyor, her gün kahvede...

Ne olur?

İflas eder. Onun gibi. Burası çalışma yeri, âhiret kazanma yeri. Ârifler âhireti gözetir.

Cahiller bu dünyaya hiç ölmeyecekler gibi tırnaklarını geçirir gibi yapışırlar ama

tırnakları söküle söküle buradan çekilip alınırlar. Çalı çıkartılır gibi çatır çutur yine buradan sökülüp alınırlar.

Bu dünyada ebedî kalmayı çok insanlar istemiş. Firavunlar ebedî kalalım diye Beyazıt Kulesi'nin ikisi kadar, 147-150 metre yüksekliğinde taş yığmışlar, kendilerine ev yapmışlar, ehramları yapmışlar.

Ne olmuş, sağ kalmış mı?!..

Ârifler âhireti düşünür. Allah bize hakiki ilmi, irfanı ihsan eylesin.

Peki, bu dünyayı sevip de bu dünyaya meyledenlerin işi neymiş?

Cahillerin işiymiş, bedevilerin işiymiş! Mektep medrese görmemiş dağlıların, çöllülerin işiymiş!

Mâ etâhüm min rızkin cealûhü fi'l-hayevâni. “Kendilerine bir rızık gelirse onu hayvana verirler!”

Âhîrzamanın huylarını anlatıyor:

Kalpleri acem kalbi gibiydi, yabancı, yad kalbi gibiydi. Dünyayı severler. Âdetleri, töreleri cahil insanların töreleri gibiydi.

Kendilerine bir gıda, rızık geldiği zaman hayvana verirler; hani adamın köpeğine yedirdiği gibi, tam zamanımızı anlatıyor.

Yerevne'l-cihâda dararen. “Allah yolunda cehd sarf etmeyi, cihad etmeyi zarar görürler.”

“Ne lüzum var ya, otur oturduğun yerde. Hiç değer mi uğraşmaya? Zararlı. Otur otur, rahatına bak...” derler.

Ve'z-zekâte mağramâ. “Zekâtı da borçlanmak görürler.”

“Eyvah bizim malımızdan bir miktar daha azaldı. Zekât verirsek malımız azalır, borca düşeriz, parasız pulsuz kalırız.” gibi görürler. Demek ki iman gitmiş. Dünyaya gönülleri bağlanmış. Rızkın kadrini kıymetini bilmiyorlar, israfa sürüklenmişler. Cihat etmiyorlar.

Cihat bu dinin amellerinin zirvesidir, en kıymetli şeydir. Her müslüman cihat edecek!

Türkiye’de kaç tane hoca var?

Az. Hepimiz cihat edeceğiz. Hepimiz Allah yolunda çalışacağız, gayret sarf edeceğiz, İslâm’ın güzel âdetlerini herkese öğreteceğiz.

“Efendim ben herkese nasıl öğreteyim?”

Evindekilere öğreteceksin.

Evindekine sözün geçmez mi, kardeşine sözün geçmez mi, komşuna, çalıştırdığın çırağa sözün geçmez mi?!..

Bir insanı kazansan kârdır. Hepimiz cehd sarf edeceğiz. Cihat demek, cehd sarf etmek demektir. Kâfirler müslümanları bastırmak için cehd sarf ediyorlar. Biz de basılmamak için cehd sarf edeceğiz. Cihat müşareket ifade eden bir kelimedir; karşılıklı gayret sarf etmek demektir.

Düşman neye gayret sarf ediyor?

Mesela; “Anadolu’dan da sürsem de esir etsem...” diye!

Sen ne diye gayret edeceksin?

İrzını, namusunu, vatanını, haysiyetini, dinini, imanını korumaya gayret sarf edeceksin. O da gayret sarf edecek.

Cihat sözünün altında çok ince mânalar var. Denmek isteniyor ki;

“Sizi şu güzel imandan ayırmak isteyen maddî mânevî düşmanlar var. Bu imandan sizi

ayırmak isteyen maddî ve mânevî düşmanlar var.”

Maddî düşman mâlum, çepeçevre kuşatmış, silahlanıyor, hazırlanıyor, hücum edecek. Mânevî düşman şeytan, dünya sevgisi, insanın nefsidir. Nefis, içimizden! Onun için cehd sarf edeceğiz. Onun için Peygamber Efendimiz nefisle uğraşmaya da cihâd-ı ekber demiş.

Nefisle nasıl uğraşılır?

Nefis sana der ki; “Yan gel yat.”

Akıl der ki; “Hayır, kalk çalış.”

Nefsin karşısına çıkacaksın, dinlemeyeceksin, aklın dediğini yapacaksın!

Nefis sana der ki; “Çok çalışma, bedavadan kazan. Şöyle bir kestirme yol var. Böyle yaparsan başkalarının parası cebine otomatikman girer, hiç zahmetsiz girer.”

Akıl da der ki; “Yok, o iş haram, yasak. Bu taraftan alının teriyle çalış, alının teriyle çalışıp kazandığın helal rızık sana fayda verir. Allah bereket verir. Onun hayrını görürsün, bunun hayrını görmezsin. Burada milyonlar kazanırsın, bir evin olmaz. Olan da gider. Burada

küçücük küçücük paralar nasıl bir araya geldi bilemezsin, Allah sana bir sıcak yuva verir, daha rahat edersin. Harama dalma, helalinden ye!” diye nefisle uğraşmak cihattır.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi İslâm'ın özüne vakıf kimseler eylesin. Dünyayı hedef alıp da âhireti unutan cahillerden etmesin. Allahu Teâlâ hazretlerinin bize verdiği rızıkların, nimetlerin kadrini kıymetini bilmeyi nasip etsin. İsrâf ettirmesin. Cihadı, din uğruna gayret sarf etmeyi, uğraşmayı, çalışmayı bizim cümlemizin mesleğimizi etsin. Ve Allah yolunda zekât vermek, hayr u hasenât yapmak bize hoş gelsin; bir borçlanma gibi, bir ters iş gibi gelmesin. Allah'ın emirlerinin tatlılığını, güzelliğini idrak etmeyi Allah cümlemize nasip eylesin.

Fâtiha-yı Şerîfe mea'l-Besmele.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

26 Ramazan 1403 / 06.07.1983

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak](#)

[ulaşmak için tıklayınız.](#)

